

deslige, saa ramme disse Bestemmelser ganske vist ikke det hele Folk; men der er dog derfor ikke noget Communiktivt ved dem. Communisme — jeg holder paa, Ordet, fordi det er absolut korrekt — bliver det kun naaet, man tager af i Statskassen for at give til Enkelte. Naar jeg nu spørger: Hvad er det denne Lov af 1861 det Nye med Hensyn til den tiende Gaard? Saa bliver Svaret: Det Nye er ikke det, at den kan bortkøbes til Andre; men det Nye er, at Fæstetvungen tages bort, at den kan lægges ind under Hovedgaarden, og at de af de af dem, der er om til den i Gaardens Godseieren, gaa, ikke den mindste Det, som han ikke havde forveien, han havde med Hensyn til den tiende Gaard, ikke nogen Forpligtelse, der kunde gjøres gjældende ad Restens Vej, til at bortkøbe Gaarden til den bestemte Familie, og det Nye er, derfor, det, at hans Frihed til at bortkøbe Gaarden til hvem han vil, er konverteret til, at Gaarden er fritagen for Fæstetvungen. Den moralske Forpligtelse, som har holdt Traditionen i Bondesamlet, og som bestaaer, altsaa, ikke alene fremdeles, med Hensyn til den tiende Familie, men fortales, endogsaa, og det i en meget betydelig Grad, der ved, at Dybdelsen, af en saadan moralsk Forpligtelse, paa en meget pæn og lig Maade, staaer i Forbindelse med en særlig Fordeels for Godseieren. Derfor haaber jeg ogsaa, at selv den Godseier, der for, at nævne det, som jeg troer temmelig sjældne Tilfælde, sjældne netop, fordi man har givet efter for Opinionens Tryk, at man hvor der er Fæstetvungen, har begyndt paa en temmelig uhyggelig Maade at sætte Fæstetvungen til Auction. — Jeg siger, at selv den Godseier, som enten af en principaessig Hensigt eller paa Grund af et ulovligt Sind, eller paa Grund af andre uheldige Forhold, er kommen til et Vredesforhold til sine Fæstere, istedetfor det tidligere patriarkalske Forhold, vil ikke betænksomt paa at gjøre Noget for den tiende Gaards Familie, naar han maatte føle, at enhver maatte vide, og kunne see, at dens Udgifter ellers vare forpildrede for hans private Fordeels Skyld. Men, hvorledes det end gaaer, eller ikke kunne

vi ikke ved Statskassens Hjælp bøde paa saadanne Tilfælde. At Saadant vilde i finantziel Henseende kunne gribe overordentlig dybt ind, er klart, men jeg skal ikke her komme med Tale til Hensyn for denne Udtalelse, thi disse Tale vilde til en vis Grad være improviserede, og altsaa ikke noget agtsomt. Dernæst haaber jeg, at det er det ærede kongelige Medlem, der sidst talte (Fischer), vil indrømme, at der i alt Fald ikke kan være Tale om ved Lov, at paalægge visse Stiftelser at give Raad til visse Personer, jeg forstaaer, og sag det, som har udtalte, om fremført, ikke til Forsvar for denne Lov, men som en Tante, han anbefalede til den ærede Finantzieministers Overveelse, om der ikke kunde tages saadanne Hensyn, hvor der indtraadte meget strengt Forhold for de Paagjældende. Men saa er Forholdet jo et helt andet, saa er der ikke Tale om almindelige Bestemmelser, men kun Tale om, hvorvidt vi overhovedet, her tage et saadant ganske vist ikke ved Lovgivningen fremfaldt, men dog ved Lovgivningen fremfaldt, og fremhulvet særligt Forhold, i Betragtning af et Forhold, der iøvrigt behaerer under Administrationen. Om et saadant Skridts Tilstedelighed, og Tilhørighed skal jeg ikke her udtale mig, men kun sige, at som Forsvar for det foreliggende Lovforslag rammer det, i saa Henseende, Anførte ikke.

David: Jeg kan ret vel fortaale, at denne Lov finder sine Forparere, thi der er Noget, som tiltaler Billighedsfølelsen, naar man siger, at man skal søge at gjøre. Sæt til, at den Enkelte mindre kommer til at føle det Uheldige i den Stilling, hvort han er kommen ved Gjenneførelsen af Foranstaltninger, som Andre have havt Guds af, og det maas jo dog her siges, at hans Uheld idemindste maa betynges, som en indirekte Afspøning af den hele Foranstaltning, som der her er Tale om. Jeg tilstaaer ogsaa, at da jeg første Gang saae dette Lovforslag, vare disse Billighedsfølelsen Noget, der ogsaa hos mig talte til Forsvar for Lovforslaget, om jeg end strax saae det som et særligt i den hele Forholdsberegning, som det